

Selvitys koulutus- ja elinkeinojen kehittämishankkeiden tuloksellisuudesta

Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2007–2013
toimenpiteet 111, 124, 311, 312, 313, 321 ja 331

24.7.2015

Maa- ja metsätalousministeriö
Korkeakouluharjoittelija Antti Hörkö

SISÄLLYS

1. Johdanto	2
2. Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2007–2013	3
2.1 Ohjelma.....	3
2.2 Tarkasteltavat toimenpiteet	4
2.2.1 Koulutus- ja tiedonvälityshankkeet.....	4
2.2.2 Elinkeinojen kehittämishankkeet	4
3. Hankkeiden kuvaus	5
3.1 Hankkeiden pääasialliset tavoitteet.....	5
3.2 Hankkeiden toteuttajat	6
4. Hankkeiden arviointi.....	9
4.1 Yleinen arvio.....	10
4.2 Arviointi sektoreittain	11
4.2.1 Korkeakoulut.....	12
4.2.2. Maa- ja kalatalouden edustajat.....	12
4.2.3 Matkailuyhdistykset	13
4.2.4 Metsätalouden edustajat	13
4.2.5 Opistot.....	13
4.2.6 Paikallishallinto.....	14
4.2.7 Paikallisjärjestöt	14
4.2.8 ProAgria.....	14
4.2.9 Tutkimuslaitokset ja järjestöt	15
4.2.10 Yritys- ja kehityspalvelut	15
4.3 Arviointi rahoituksen vaikutuksesta.....	15
4.3.1 Hankkeiden tulokset rahoitus kokoluokittain.....	15
4.3.2 Rahoituksen tilastollinen merkitsevyys.....	16
4.3.3 Yhteenveto rahoituksen vaikutuksesta.....	17
5. Johtopäätökset ja yhteenveto	19
Lähteet	21
Liitteet	22

KUVIOT

Kuvio 1 Hankkeiden jakautuminen ELY-keskuksittain.....	5
Kuvio 2 Hankkeiden jakautuminen tavoitteittain.....	6
Kuvio 3 Hankkeiden jakautuminen toteuttajasektoreittain.....	7
Kuvio 4 Hankkeiden arvosanojen jakautuminen (N=60).....	10
Kuvio 5 Arvosanojen keskiarvot toteuttajasektoreittain.....	12
Kuvio 6 Keskimääräisen rahoituksen ja arvosanan regressio toteuttajasektoreittain.....	17

TAULUKOT

Taulukko 1 Tarkasteltavat koulutus- ja tiedonvälityshankkeet.....	4
Taulukko 2 Tarkasteltavat elinkeinojen kehittämishankkeet.....	4
Taulukko 3 Hankkeiden arvostelukriteerit ja arvosanan määräytyminen.....	10
Taulukko 4 Hankkeiden arvosanojen keskiarvot rahoitus kokoluokittain.....	15
Taulukko 5 Hankkeiden rahoitusotosten normaalijakautuneisuus.....	16
Taulukko 6 Hankkeiden rahoitusotosten varianssien yhtäsuuruustesti.....	16
Taulukko 7 Hankkeiden rahoitusotosten keskilukujen tilastollinen testaus.....	17

1. JOHDANTO

Tässä selvityksessä tarkastellaan Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman 2007–2013 koulutus- ja elinkeinojen kehittämishankkeita. Hankkeet on valittu maaseudun kehittämisohjelman toimenpiteistä 111, 124, 311, 312, 313, 321 ja 331. Selvitys perustuu maa- ja metsätalousministeriön dw-tietokannasta kerättyihin tietoihin ja hankkeiden loppuraportteihin, jotka on saatu ELY-keskusten arkistoista. Mukana tarkastelussa on myös Leader-hankkeita, jotka ovat paikallisten Leader-ryhmien kautta rahoitettavia hankkeita, joilla tuetaan paikallista kehittämistä ja siirretään valtaa paikallisille toimijoille. Maaseudun kehittämisohjelmasta ja sen toimenpiteistä on kerrottu selvityksen alussa luvussa 2.

Selvityksen tavoite on saada yleiskuva näiden toimenpiteiden hankkeista, mikä tapahtuu luokittelemalla hankkeita. Hankkeet on luokiteltu sekä niiden tavoitteiden että toteuttajien mukaan. Tavoitteiden tarkempi tarkastelu helpottaa hahmottamaan keinoja, joilla hankkeet pyrkivät edistämään maaseudun kehittymistä. Toteuttajaorganisaatioiden tarkastelu puolestaan antaa tietoa siitä, ketkä hankkeita aktiivisesti toteuttavat ja minkälaisille eturyhmille hankkeet on suunnattu. Hankkeiden yleiskuvausta ja luokittelua on tehty luvussa 3.

Toinen selvityksen keskeinen tavoite on selvittää hankkeiden tuloksellisuutta. Koska hankkeet eroavat toisistaan, on hankkeiden onnistumisen arviointi tehty arvioimalla hankkeiden omien tavoitteiden täyttymistä. Arviointi tuloksellisuudesta on tehty 60 hankkeen otoksella, joka on pyritty valitsemaan mahdollisimman heterogeeniseksi. Luvussa 4 hankkeille on annettu arvosanat, minkä perusteella tuloksellisuutta on vertailtu toteuttajaryhmittäin. Arvosanat perustuvat arvioon siitä, miten hanke on onnistunut täyttämään itselleen asettamansa tavoitteet. Lisäksi on myös tilastollisesti tarkasteltu, kuinka käytössä olevan rahoituksen määrä vaikuttaa hankkeen tulokseen.

Selvityksessä esille tulevia havaintoja voidaan käyttää myös apuna Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman 2014–2020 ohjelmakauden hankkeiden toteuttamisessa. Uusi ohjelmakausi sisältää paljon samoja kehityskohtia ja keinoja kuin vuosien 2007–2013 ohjelma. Tässä selvityksessä kartoitetaan ohjelmakauden 2007–2013 hankkeiden onnistumisen edellytyksiä ja näitä havaintojen voidaan käyttää tulevien hankkeiden suunnittelussa ja ohjeistuksessa. Lisäksi selvityksessä kiinnitetään huomioita raportointiin, josta myös voi ottaa ohjeita tuleviin hankkeisiin.

2. MANNER-SUOMEN MAASEUDUN KEHITTÄMISOHJELMA 2007–2013

2.1 OHJELMA

Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2007–2013 oli neuvoston asetuksen (EY) N:1698/2005 Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahaston) tuella rahoitettu maaseudun kehittämisohjelma. Ohjelma noudatti sille asetettua strategiaa (2006/144/EY), jonka tavoitteena oli parantaa maa- ja metsätalouden kilpailukykyä sekä tukea ympäristöystävällistä ja kestävästä maataloutta. Lisäksi tavoitteena oli edistää maaseudun ihmisten hyvinvointia, monipuolistaa yritystoimintaa sekä kannustaa paikallislähtöiseen kehittämistyöhön.

Maaseudun kehittämisohjelma toteutti strategiaansa toimintalinjojen avulla, jotka olivat maa- ja metsätalouden kilpailukykyyn parantaminen, ympäristön ja maaseudun tilan parantaminen, maaseutualueiden elämänlaatu ja maaseudun elinkeinoelämän monipuolistaminen sekä Leader. Toimintalinjojen toimenpiteitä olivat koulutus, neuvonta ja tiedonvälitys, investoinnit fyysiseen omaisuuteen, aloitustuet sekä tila- ja yritystoiminnan kehittäminen. Samoin toimenpiteinä olivat palveluiden ja kyläyhteisöjen kehittäminen, ympäristötuet, matkailuelinkeinon kehittäminen, luonnonhaittakorvaukset sekä eläinten hyvinvointi.

Keskeinen tavoite oli parantaa maaseudun kilpailukykyä ja työllisyyttä. Osalla ohjelman rahoituksesta tuettiin maaseudun yrityspalveluiden kehittämistä. Koulutuksilla ja alueellisilla klusterihankkeilla pyrittiin yritystoiminnan kasvuedellytysten parantamiseen ja mikroyritysten käynnistämiseen. Tämä loi uusia tulonhankintatapoja maaseudun asukkaille ja maaseudulle muuttaville. Lisäksi panostettiin peruspalveluihin sekä kulttuuri- ja vapaa-ajanpalveluihin, joista hyötyivät niin maaseudun asukkaat kuin yrityksetkin. Ohjelman tavoitteena oli maaseudun elinvoimaisuuden ylläpito ja parantaminen. Tässä selvityksessä tarkasteltavat toimenpiteet olivat keskittyneet juuri näihin tavoitteisiin.

Hankkeita tuettiin sekä alue- että paikallislähtöisesti. Leader-toimintaryhmien ohjelmat tukivat ja aktivoivat pieniä ja alkavia yrityksiä sekä paikallista aloitteellisuutta ja yhteistyötä. Leader-toimintatapa perustuu maaseudun asukkaiden oma-aloitteisuuteen ja luo paikallisesti sopivia hankkeita työllisyyden ja yritystoiminnan parantamiseksi.

2.2 TARKASTELTAVAT TOIMENPITEET

2.2.1 KOULUTUS- JA TIEDONVÄLITYSHANKKEET

Koulutushankkeilla tavoiteltiin viljelijöiden, metsänomistajien, maaseudun yrittäjien ja kyläyhteisöjen osaamisen parantamista. Osaamista kehitettiin markkinoinnin, talouden ja tuotannon tehokkuuden sekä laadun hallinnan osalta. Koulutushankkeissa tuettiin ammattiosaamista lisäävää koulutusta, joka kesti vähintään 20 oppituntia ja vastasi opintomäärältään korkeintaan 30 opintoviikkoa, 45 opintopistettä tai niiden laajuutta vastaavaa opintomäärää. Koulutukseen saattoi sisältyä jaksoja, jotka toteutettiin maatiloilla tai alkutuotantoyrityksissä.

Tiedonvälityshankkeissa voitiin toteuttaa tiedotuskampanjoita, jotka edistivät ympäristö- ja maaseututietoisuutta. Hankkeilla voitiin edistää uusimman tieteellisen tiedon, menetelmien, innovaatioiden ja muun osaamisen leviämistä maaseudulla. Tiedonvälityshankkeilla ei ollut koulutushankkeen kaltaisia opintosuoritusvaatimuksia. Taulukossa 1 on eriteltynä tässä selvityksessä mukana olevat toimenpiteet koulutus- ja tiedonvälityshankkeiden osalta.

Taulukko 1 Tarkasteltavat koulutus- ja tiedonvälityshankkeet.

111	Ammatillista koulutusta ja tiedotusta koskevat toimet
331	Koulutus ja neuvonta

2.2.2 ELINKEINOJEN KEHITTÄMISHANKKEET

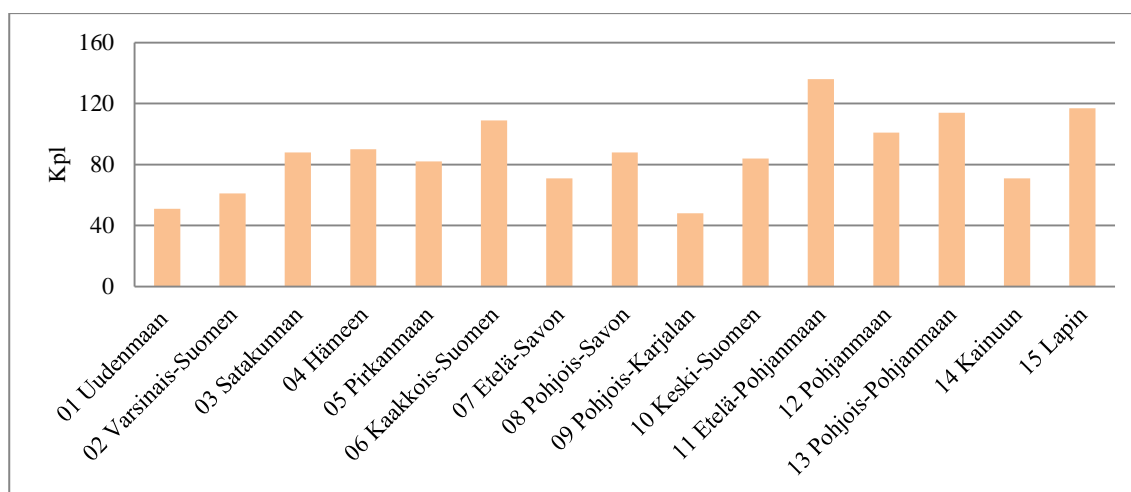
Elinkeinojen kehittämishankkeilla pyrittiin elävöittämään ja monipuolistamaan maaseudun yritystoimintaa sekä elinkeinoelämää. Hankkeiden tarkoituksena oli kehittää yritysryhmän tai toimialan toimintaa esimerkiksi yhteismarkkinoinnin avulla. Kehittämishankkeiden tuloksena yritysten toimintaympäristön on tarkoitus parantua ja yhteistoiminnan lisääntyä. Elinkeinojen kehittämishankkeiden osalta selvityksessä mukana olevat toimenpiteet eritellään taulukossa 2.

Taulukko 2 Tarkasteltavat elinkeinojen kehittämishankkeet.

124	Yhteistyö maatalouden ja elintarvikealan sekä metsätalouden uusien tuotteiden, menetelmien ja tekniikoiden kehittämiseksi
311	Taloudellisen toiminnan laajentaminen maatalouden ulkopuolelle
312	Mikroyritysten perustaminen ja kehittäminen
313	Matkailuelinkeinojen edistäminen
321	Elinkeinoelämän ja maaseutuväestön peruspalvelut

3. HANKKEIDEN KUVAUS

Edellä mainittujen toimenpiteiden osalta ohjelmakauden 2007–2013 aikana aloitetuista hankkeista toteutettiin 1313 kappaletta, joista 458 (35 %) oli Leader-hankkeita. Hankkeista 65 % oli elinkeinojen kehittämishankkeita ja 35 % koulutus- ja tiedonvälityshankkeita. Kohderyhmä oli monipuolinen, sillä viljelijöiden ja yrittäjien lisäksi osa hankkeista kohdistui maaseudun asukkaisiin. Hankkeiden kesto oli keskimäärin noin 2 vuotta ja 5 kuukautta (29 kk), ja hankkeiden saama rahoitus oli keskimäärin noin 202 000 €. Hankkeista 54 % sai rahoitusta myös kunnilta ja 58 % yksityisiltä rahoittajilta. Kuviossa 1 on tarkasteltu hankkeiden jakautumista ELY-keskuksittain. Kuviosta havaitaan, että Etelä- ja Pohjois-Pohjanmaan, Lapin sekä Kaakkois-Suomen ELY-alueet ovat aktiivisimpia hankkeissa.

Kuvio 1 Hankkeiden jakautuminen ELY-keskuksittain.

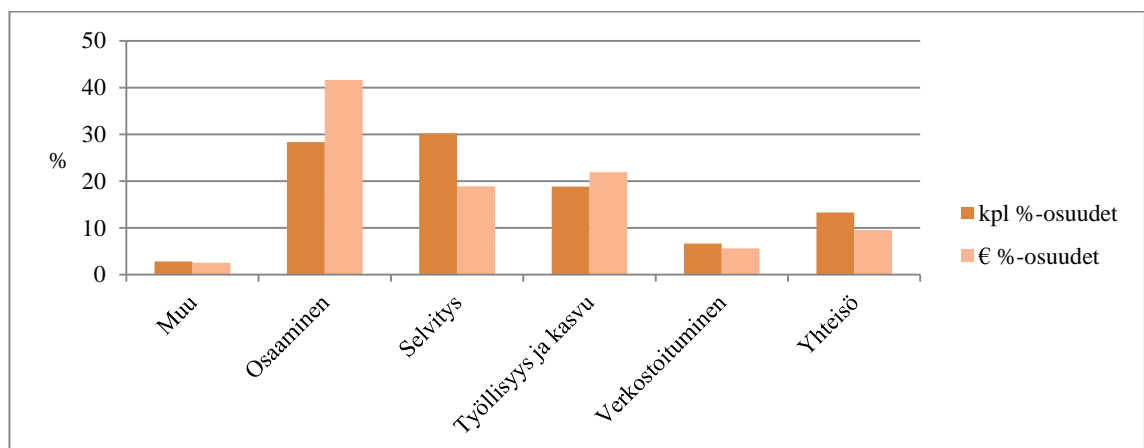
3.1 HANKKEIDEN PÄÄASIAALLISET TAVOITTEET

Hankkeiden tavoitteiden tuli vastata maaseudun kehittämissuunnitelman tavoitteita. ELY-keskukset huolehtivat, että hankkeet toteuttivat alueellisia strategioita. Lisäksi Leader-hankkeiden tuli toteuttaa Leader-ryhmien paikallista strategiaa. Hankkeilla oli yleensä useita tavoitteita, mutta ensisijaiset tavoitteet on jaettavissa muutama ryhmään:

- **Osaaminen:** hankkeet, joilla pyrittiin ensisijaisesti parantamaan viljelijöiden ja yrittäjien tuotannollista osaamista tai liiketaloudellisia taitoja. Lisäksi yleinen tiedottaminen, joka kohdistui osaamiseen ja valvutuneisuuteen sekä neuvontaa sukupolven vaihdokseen liittyvissä asioissa. Hankkeiden toteutustapana oli pääasiassa koulutustilaisuuksien ja opintoretien järjestäminen sekä opetusmateriaalin luominen.

- **Työllisyys ja kasvu:** hankkeet, joilla pyrittiin luomaan uusia työpaikkoja, parantamaan kilpailukykyä, luomaan kasvua ja lisäämään näkyvyyttä. Lisäksi hankkeita, joissa edistettiin kansainvälistymistä. Työllisyyteen ja kasvuun tähtäävät hankkeet ovat voineet esimerkiksi tehdä tuotekehitystä, jonka tarkoituksena on vahvistaa yrityksiä.
- **Yhteisö:** hankkeet, joilla parannettiin koko kyläyhteisön hyvinvointia. Lisäksi panostukset, joilla parannettiin erityisesti nuorten ja naisten hyvinvointia maaseudulla. Näitä tavoitteita on edistetty muun muassa maaseudun kulttuuriaktiiviteetteja lisäämällä.
- **Verkostoituminen:** ensisijaisesti verkostoitumista edistäneet hankkeet, kuten alueen matkailutoimijoiden välisen yhteistyön kehittäminen.
- **Selvitykset:** hanketuella tehdyt esiselvitykset, tutkimukset, kartoitukset ja pilottihankkeet sekä niistä tiedottaminen.
- **Muu:** hankkeet, joilla oli laajat monialaiset tavoitteet ilman ydintavoitetta.

Suurin osa hankkeista kohdistui ensisijaisesti osaamista tai työllisyyttä ja kasvua parantaviin hankkeisiin sekä erinäisiin selvityksiin. Lähes kaikki hankkeet kuitenkin tavoittelivat useampaa näistä tavoitteista ainakin toissijaisina tavoitteina. Hankkeiden lukumäärä ja rahoitus jakautui vaihtelevasti eri tavoitteiden osalta, kuten kuviosta 2 havaitaan.

Kuvio 2 Hankkeiden jakautuminen tavoitteittain.

Hankkeiden tavoitteet vastasivat hyvin toimenpiteiden mukaisia tavoitteita, mutta yllättävää oli selvitys hankkeiden suuri lukumäärä. Selvitystyöhön kuului kuitenkin osana myös selvityksen jälkeinen tiedottaminen, mikä palveli myös muita tavoitteita. Lisäksi osa näistä selvityshankkeista voi johtaa ohjelmakaudella 2014–2020 tehtäviin jatkohankkeisiin.

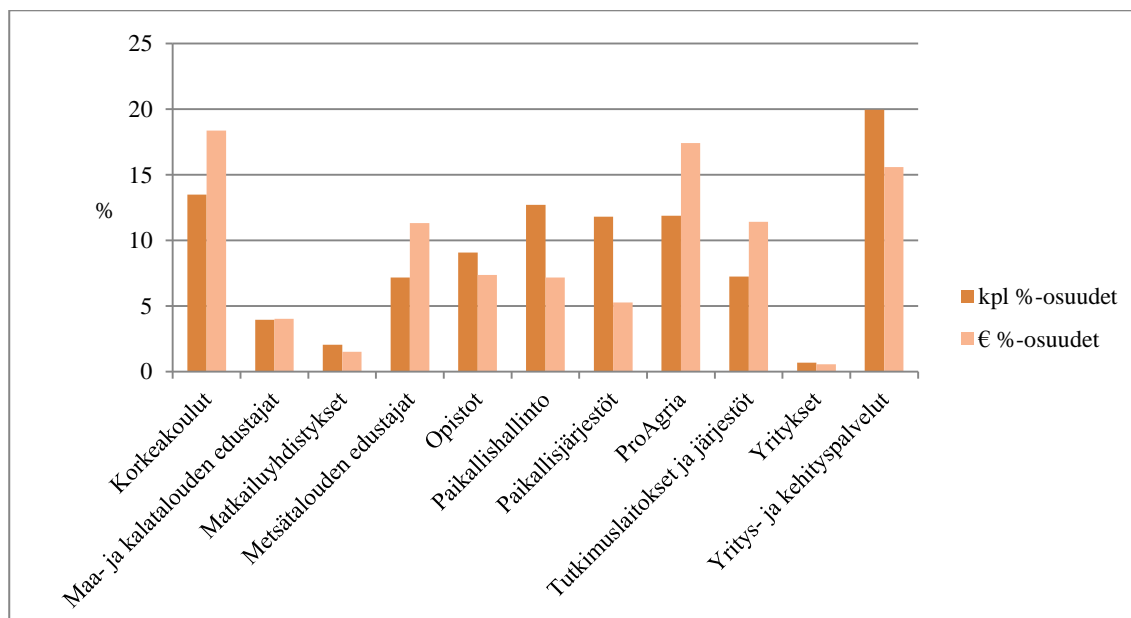
3.2 HANKKEIDEN TOTEUTTAJAT

Hankkeilla oli runsaasti eri toteuttajia. Analysoinnin helpottamiseksi tässä selvityksessä ryhmiteltiin toteuttajia organisaatiotyypeittäin eri sektoreihin. Ryhmittely on seuraavanlainen:

- **Korkeakoulut:** ammattikorkeakoulut ja yliopistot sekä niiden tutkimusyksiköt

- **Maa- ja kalatalouden edustajat:** maatalous- ja kalatuottajien edunvalvojat
- **Matkailuyhdistykset:** matkailun edistämiskeskukset ja matkailuyrittäjien verkostot
- **Metsätalouden edustajat:** metsänomistajien edunvalvojat ja muut metsätoimijat
- **Opistot:** aikuis- ja ammattiopistot sekä koulutuskuntayhtymät
- **Paikallishallinto:** kunnat ja maakunnat
- **Paikallisjärjestöt:** paikalliset yhdistykset ja säätiöt
- **ProAgria:** on valtakunnallinen maatalousalan neuvonta- ja kehittämisorganisaatio
- **Tutkimuslaitokset ja järjestöt:** valtakunnalliset järjestöt ja tutkimuskeskukset
- **Yritykset:** yksityiset yritykset
- **Yritys- ja kehityspalvelut:** yrittäjäyhdistykset, kunnalliset kehittämisyhdistykset ja yrityspalvelut

Edustetuimmat sektorit hankkeissa olivat korkeakoulut, yritys- ja kehityspalvelut sekä ProAgria. Tässä selvityksessä tarkasteltavien toimenpiteiden osalta noin puolet julkisesta rahoituksesta oli suuntautunut näiden sektorien toimijoiden hankkeisiin. Paikallisilla toimijoilla oli myös runsaasti hankkeita, mutta nämä hankkeet olivat keskimääräistä pienempiä. Yksityiset yritykset olivat edustettuna selvästi muita pienemmällä osuudella. Tämä selittyy sillä, että tarkastelussa olevien toimenpiteiden yrittäjille suunnattu tuki toteutettiin kehittämishankkeiden avulla yrittäjäyhdistysten tai kehittämispalveluiden kautta. Hankkeiden jakautumista sektoreittain on kuvattu kuviossa 3.

Kuvio 3 Hankkeiden jakautuminen toteuttajasektoreittain.

Koulutus- ja kehittämishankkeiden kohderyhmä oli laaja, jonka vuoksi on hyvä, että toteuttamassa oli toimijoita monelta sektorilta. Toimijoiden välillä esiintyi myös paljon yhteistyötä, ja hankkeen päätoteuttajan lisäksi mukana saattoi olla muita tahoja tuomassa

osaamista hankkeeseen. Hankkeet vaihtelivat pienistä paikallisista hankkeista suuriin valtakunnallisiin hankkeisiin. Tämän vuoksi oli tärkeää, että toteuttajina oli sekä paikallisjärjestöjä että isoja valtakunnallisia toimijoita.

4. HANKKEIDEN ARVIOINTI

Hankkeen onnistumisen arviointia tehtiin tarkastelemalla, miten hyvin hanke on täyttänyt itselleen asettamansa tavoitteet. Hankkeiden toteuttajilta oli loppuraporttiin vaadittu tavoitteita ja toisaalta tuloksia. Tavoitteet voidaan jakaa määrällisiin ja laadullisiin tavoitteisiin.

Koulutushankkeiden osalta määrälliset tavoitteet olivat usein koulutuskertoihin ja osallistujiin liittyviä. Laadulliset tavoitteet liittyivät osallistujien kokemaan koulutuksen laatuun ja osallistujien osaamisen kehittymiseen. Laadullisten tavoitteiden saavuttamista oli mitattu koulutuksista kerätyillä palautteilla.

Kehittämishankkeiden kohdalla määrälliset tavoitteet ovat voineet olla esimerkiksi opastettujen yritysten määrä tai toiminnan aloittaneiden mikroyritysten määrä. Laadulliset tavoitteet ovat voineet liittyä esimerkiksi laadukkaiden tutkimustulosten saantiin. Koulutus- ja kehittämishankkeilla oli erilaiset tavoitteet, mistä syystä hankkeita on arvioitu nimenomaan omien tavoitteiden saavuttamisen kautta.

Hankkeen toteutusta oli kuvattu loppuraportissa, josta ilmeni, miten tavoitteiden täyttymisen lisäksi hankkeen toteuttaminen oli onnistunut toiminnallisesti. Toiminnan kuvauksesta selvisi, miten rekrytointi, koordinointi ja taloushallinto olivat onnistuneet hankkeessa. Nämä eivät suoraan vaikuttaneet hankkeen tuloksiin, mutta paransivat ja helpottivat hankkeen onnistumisen todennäköisyyttä, tavoitteiden saavuttamista sekä aikataulussa pysymistä.

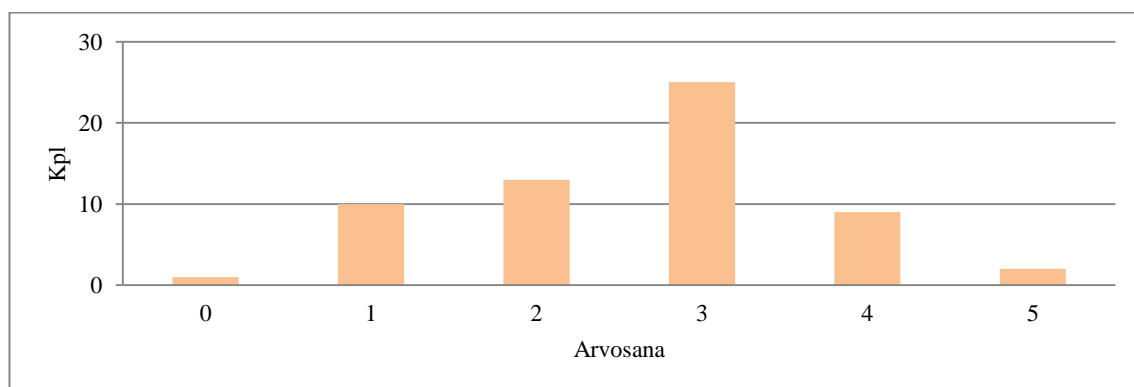
Kaikki arviointi perustuu hankkeista saatuihin loppuraportteihin. Arviointi tehtiin 60 hankkeen otoksella, joka on nähtävissä liitteessä 1. Otoksessa on mukana 6 hanketta jokaisesta toteuttajasektorista lukuun ottamatta yrityksiä, koska niiden osuus kaikista hankkeista oli hyvin pieni. Hankkeiden suoriutumista on arvioitu toteuttajasektoreittain luvussa 4.2. Otokseen valitut hankkeet on arvioitu arvosanoin taulukossa 3 esitetyillä kriteereillä.

Taulukko 3 Hankkeiden arvostelukriteerit ja arvosanan määräytyminen.

Määrälliset tavoitteet	
–	Hanke on jäänyt selvästi määrällisistä tavoitteistaan.
0	Hanke hieman alitti tavoitteensa.
+	Hanke saavutti tavoitteensa.
++	Hanke ylitti määrälliset tavoitteensa.
Laadulliset tavoitteet	
–	Hankkeessa ei saavutettu sille asetettua tavoitteita.
0	Vain osa hankkeen laadullisista tavoitteista saavutettiin.
+	Hankkeelle asetut laadulliset tavoitteet saavutettiin.
++	Hankkeen tulokset ylittivät tavoitteet.
Yhteensä	
-- tai –	0
0	1
+	2
++	3
+++	4
++++	5

4.1 YLEINEN ARVIO

Otokseen tehtävän arvioinnin perusteella voidaan sanoa hankkeiden olleen usein onnistuneita, sillä hankkeet olivat yleensä saavuttaneet tai päässeet lähelle asettamia koulutus- ja kehittämistavoitteita. Ajoittain hankkeisiin saatiin osallistujia suunniteltua enemmän. Lisäksi rahoitus oli pääsääntöisesti riittävä hankkeen toteuttamisen kannalta. Arviointiotoksen hankkeiden saama arvosanojen keskiarvo oli 2,6. Arvosanojen jakauma on nähtävissä kuviossa 4, josta myös havaitaan, että yli puolet hankkeista vähintäänkin saavutti asetetut tavoitteet.

Kuvio 4 Hankkeiden arvosanojen jakautuminen (N=60).

Yleisempiä ongelmia hankkeissa oli osallistujien vähäisyys. Tämä on johtanut hankkeissa suunniteltujen toteutuksien peruuntumiseen. Peruuntuneet koulutukset tai tapahtumat eivät kuitenkaan ole vähentäneet hankkeiden rahoitustarvetta. Osallistujiin liittyen huomattiin myös, että erityisen vaikeaa oli tavoittaa juuri niitä joille osallistumisesta olisi ollut eniten hyötyä. Hankkeen toteuttajan näkökulmasta osallistujien saaminen oli helpompaa, mikäli hankkeessa mukana oli edustajia, joilla oli hyvät suhteet hankkeen kohderyhmiin.

”ProAgrian asiantuntijoiden mukanaolo helpotti eri alueiden viljelijöiden rekrytoimista hankkeeseen.” – EKOKAS

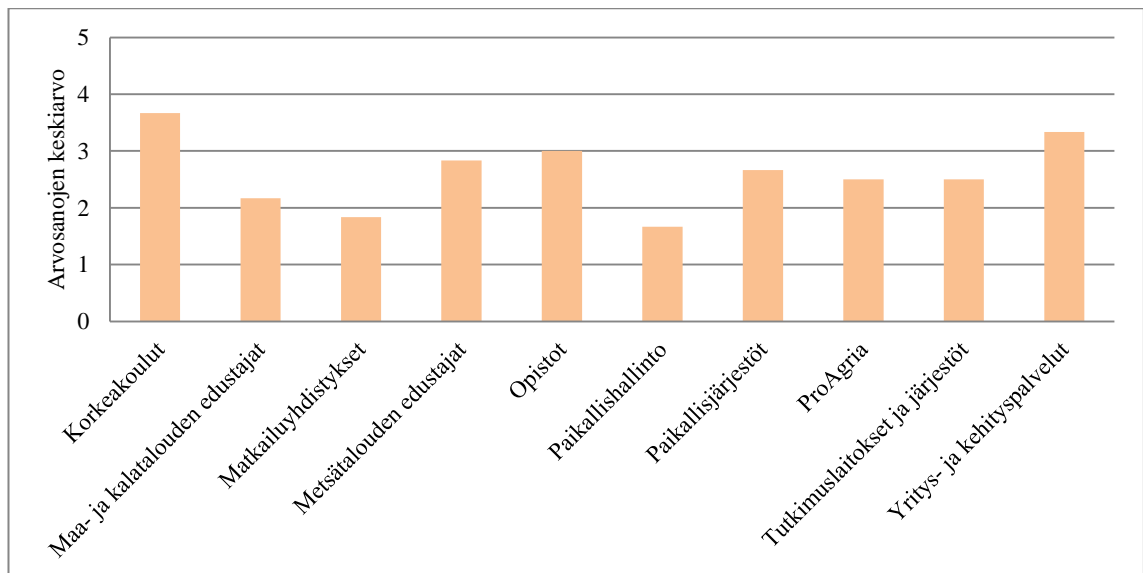
Yleisesti ottaen hankkeilla jäi parannettavaa ajankäytön hallinnassa. Monet hankkeet kärsivät aloitusvaikeuksista. Hankkeen aloitukseen ei ollut varauduttu riittävästi ja aikaa kului toiminnan käynnistämiseen suunniteltua enemmän. Hankkeen varsinaisen toiminnan aloitus viivästy. Lisäksi havaittavissa oli ongelmia hankkeen aikaisen rahaliikenteen hallinnassa ja henkilöstön koordinoinnissa. Usein myös aliarvioitiin hankkeessa tarvittavan taloushallinnon resurssien määrää. Henkilöstön pysyvyys aiheutti ongelmia monissa hankkeissa tuhlaten resursseja koulutus- ja kehittämistoimista.

”Hankehenkilöstön vaihtuminen on käytännön tasolla hankaloittanut kokonaisvaltaisen tuotekehitysprosessin hallintaa.” – MAKUMA

Hankkeet on toteutettu ajanjaksona, jolloin taloudellinen tilanne on ollut Suomessa haastava ja epävakaa. Tämä on jonkin verran näkynyt työllisyyteen ja yritysten kasvuun tähtäävien hankkeiden tuloksissa, mutta kun huomioidaan haastava taloudellinen tilanne, voidaan hankkeisiin olla tyytyväisiä. Samalla haastava taloudellinen tilanne on kannustanut laajempaan verkostoitumiseen, mikä näkyi siihen tähtäävien hankkeiden parempana tuloksena. Muiden tavoitteiden osalta hankkeiden onnistumisessa ei ollut nähtävissä eroja.

4.2 ARVIOINTI SEKTOREITTAIN

Eri toteuttajasektoreiden arvosanojen keskiarvot vaihtelevat välillä 1,7 ja 3,7, joten sektoreiden välillä oli huomattavia eroja hankkeiden tuloksissa. Kuviossa 5 on nähtävissä eri toteuttajien saamia arvosanojen keskiarvoja. Kuviosta nähdään korkeakoulujen suoriutuneen parhaiten ja paikallishallinnon heikointen.

Kuvio 5 Arvosanojen keskiarvot toteuttajasektoreittain.

4.2.1 KORKEAKOULUT

Otannan perusteella korkeakoulut suoriutuivat hankkeista erinomaisesti, ja hankkeiden arvosanojen keskiarvoksi muodostui 3,7, mikä on varsin korkea. Korkeakoulujen vetämille hankkeille oli tyypillistä laajat yhteistyökumppaniverkostot. Erityisesti aktiivisesta sidosryhmätoiminnasta koettiin olevan hyötyä hankkeen toteuttamisessa.

Hankkeiden tulokset olivat hyviä ja saavuttivat tavoitteet. Hankkeiden järjestelyt onnistuivat myös yleensä hyvin korkeakouluilta. Vain yhdellä hankkeella oli vaikeuksia osallistujien saamisessa, hankkeen hallinnoinnissa ja toteutuksessa.

Korkeakoulujen koordinoimien hankkeiden joukossa oli yksi otoksen parhaiten onnistunut hanke, joka oli Varsinais-Suomen ruokaketjun kehittämishanke Varru. Yksi vaikuttavimmista tekijöistä tämän hankkeen onnistumisessa oli aktiivinen sidosryhmätoiminta, joka johti laajaan verkostoitumiseen. Saattamalla rohkeasti yhteen eri toimialojen toimijoita, luotiin uudenlaista ajattelua ja erilaisia näkökulmia, joiden avulla hankkeessa saavutettiin hyviä tuloksia.

4.2.2. MAA- JA KALATALOUDEN EDUSTAJAT

Tämän sektorin hankkeiden otannan keskiarvo oli 2,2. Keskiarvo on hieman alle kaikkien hankkeiden keskiarvon. Hankkeiden suurimmat ongelmat olivat riittävän osallistujamäärän keräämisessä ja osallistujien aktiivisuudessa. Hankkeisiin osallistuneet saivat kuitenkin hyödyllistä tietoa ja hankkeet saavuttivat asetetut laatutavoitteet.

Hankkeet tällä sektorille kohdistuvat usein maatalousalan tuottajiin. Maataloustuottajien aikataulu voi olla hyvin kiireinen erityisesti tiettyinä ajankohtina, kuten satokausina, jolloin tuottajia oli vaikea saada sitoutumaan ja osallistumaan hankkeisiin. Hankkeet, jotka tämän olivat huomioineet hankeaikataulussa, onnistuvat toteuttamaan hankkeen suunnitellusti, kun

taas muilla hankkeilla oli ongelmia joko hankkeen aloituksen viivästymisen tai suunniteltua vähäisemmän osallistujamäärän muodossa.

4.2.3 MATKAILUYHDISTYKSET

Matkailuyhdistykset onnistuivat sektorien välisessä vertailussa heikosti. Hankkeiden otantakeskiarvo oli 1,8. Hankkeilla oli ongelmia koordinoinnin kanssa, ja hankkeita ei tästä syystä pystytty toteuttamaan suunnitellusti. Lisäksi usealla hankkeella oli vaikeuksia aktivoida jäseniä ja osallistujia hankkeiden toimintaan.

Toisaalta voidaan todeta, että matkailuyhdistyksissä toimintaa harjoitettiin pienillä resursseilla. Osittain ongelmat hankkeissa saattoivatkin johtua resurssitarpeiden aliarvioimisesta. Kaikesta huolimatta hankkeissa saatiin myös myönteisiä tuloksia, sillä kun toteutukset saatiin tehtyä suunnitellusti, olivat tulokset niistä hyviä.

4.2.4 METSÄTALOUDEN EDUSTAJAT

Metsätalouden toimijoiden hankkeet olivat pääasiallisesti laadukkaasti toteutettuja ja niiden tulokset olivat hyviä. Tämän sektorin samaa hankkeiden arvosanojen keskiarvo oli 2,8 eli hieman yli keskiarvon. Kuten monien muidenkin sektorien, myös tämän sektorin ongelma oli riittävän osallistujamäärän saaminen, jotta suunnitellut toteutukset saatiin toteutettua.

Metsätalouden edustajat olivat tämän kaltaisiin hankkeisiin tai projekteihin tottuneita ja harjaantuneita toimijoita, joten ne eivät kokeneet samalla tavallaan toteutukseen liittyviä ongelmia kuin esimerkiksi pienet matkailuyhdistykset. Lisäksi hyvää oli toimijoiden kiinnostus siihen, että tavoitettiin osallistujia, joille koulutuksesta oli eniten hyötyä.

4.2.5 OPISTOT

Opiستot kuuluvat sektoriin, joka onnistui kiitettävästi, sillä hankkeiden arvosanojen keskiarvo oli 3,0. Kuuden hankkeen otokseen mahtui yksi heikosti menestynyt hanke, joka kärsi erityisesti osallistujien puutteesta. Hankkeiden joukossa oli kuitenkin myös Kantrikoulutus -hanke, joka oli yksi koko otoksen parhaista hankkeista. Se ylitti reilusti kaikki määrälliset tavoitteet, jonka lisäksi koulutuksen tasoon oltiin osallistujien puolelta erittäin tyytyväisiä. Koulutusten toteutusta oli mietitty tarkkaan ja pyritty rakentamaan niin, että se palveli koulutukseen osallistuvia. Osallistujat olivat erityisen tyytyväisiä kouluttajiin, mikä on hankkeiden onnistumisen kannalta myös hyvin tärkeää.

Runsas osallistujamäärä ja kunniahimoiset tavoitteet aiheuttivat ongelmia tällä sektorilla, sillä aikataulut muodostuivat tiukoiksi ja rahoituksen riittävyydelle tuli painetta. Se että hankkeet eivät onnistuneet ennakoimaan hankkeen osallistujia määriä, vaikeutti hankkeen toteutusta myös silloin, kun osallistujia saatiin ennakoitua enemmän.

Opistot näyttävätkin hallitsevan laadukkaan koulutuksen järjestämisen. Opistot voisivat laajentaa yhteistyöverkostoja muun muassa edunvalvojaorganisaatioihin, jolloin mahdollisesti osallistujakentän kiinnostus koulutuksiin olisi paremmin ennalta tiedossa.

4.2.6 PAIKALLISHALLINTO

Paikallishallinto oli sektorien välisessä vertailussa heikoin, sillä otoksen kuudesta hankkeesta vain kaksi saavutti asetetut tavoitteet. Otoskeskiarvoksi muodostui 1,7. Laadullisten tavoitteiden saavuttaminen osoittautui hankkeille erityisen hankalaksi, jonka lisäksi noin puolet hankkeista kärsi osallistujapulasta.

Parannettavaa oli hankkeiden suunnittelussa, ja erityisesti hankesuunnitelman laatiminen toteutuskelpoiseksi olisi ollut tärkeää. Hankkeet, jotka pärjäsivät vertailussa heikointen, olisivat vaatineet toteutukseen enemmän järjestelmällisyyttä ja tarkempaa suunnittelua.

4.2.7 PAIKALLISJÄRJESTÖT

Paikallisjärjestöt menestyivät hankkeissa vaihtelevasti, sillä mukana vertailussa oli hyvin menestyneitä hankkeita, mutta myös heikosti menestyneitä. Otoskeskiarvoksi muodostui 2,4, joka on lähellä yleistä keskiarvoa.

Erityiset ongelmat paikallisjärjestöillä oli toteutukseen liittyviä, kuten hankehenkilöstön pysyvyys ja aikataulujen pitävyys. Hankkeiden toteutukseen olisi kaivattu järjestelmällisyyttä, jonka puutteen yksi ilmentymä oli hankkeiden vaatimaton loppuraportointi.

4.2.8 PROAGRIA

ProAgria oli suurin yksittäinen hanketoteuttaja ja merkittävä osa hankkeista oli toteutettu ProAgrian toimesta. Lisäksi se on ollut mukana monissa hankkeissa yhteistyökumppanina tai asiantuntijana.

Vankka kokemus hankkeiden toteuttajana näkyi hankkeiden organisoinnissa eikä samankaltaisia toteutuksellisia ongelmia ollut havaittavissa kuin esimerkiksi paikallisjärjestöillä. Loppuraportointi oli myös esimerkillistä, mikä viittaa laadukkaaseen toteutukseen.

Osaamisesta huolimatta ProAgrian toteuttamat hankkeet eivät kuitenkaan erottuneet muista hankkeista, sillä sen hankkeiden otoskeskiarvo oli 2,5. Kuten monilla muillakin sektoreilla, yleinen ongelma oli riittävän osallistujamäärän puute. ProAgria on toimijana samanlainen kuin maa- ja kalatalouden edustajien sektorin toimijat. Molempien sektorien ongelmat hankkeissa olivat hyvin samanlaisia. ProAgria suoriutui hieman paremmin, mutta selvää eroa pienempiin toimijoihin ei ollut. Sektorien kohderyhmä voi olla haastava, mutta selväksi kehityskohteeksi muodostui osallistujien aktivointi.

4.2.9 TUTKIMUSLAITOKSET JA JÄRJESTÖT

Sektorin saama hankkeiden otoskeskiarvo oli 2,5 eli lähes sama kuin koko otoksen keskiarvo. Otoksesta puolet oli tutkimuslaitoksia ja puolet muita järjestöjä.

Tälle sektorille yhteisten ongelmien ja onnistumisien löytäminen oli vaikeaa. Osalla hankkeista oli tavanomaisia ongelmia saada riittävästi osallistujia, mutta osa hankkeista kärsi myös muista ongelmista, kuten tutkimustuloksen heikosta laadusta. Puutteet tai epärealistisuus hankesuunnittelussa aiheuttivat ongelmia hankkeille.

4.2.10 YRITYS- JA KEHITYSPALVELUT

Yritys- ja kehityspalveluiden saama otoskeskiarvo oli 3,3, mikä on erinomainen vertailussa muihin sektoreihin. Toteuttajien kokemus hankkeista ja kehittämistoimista näkyivät hyvinä tuloksina. Tavoitteet olivat myös oikein mitoitettuja, sillä ne saavutettiin ongelmitta.

Hyvistä tuloksista huolimatta ei näissäkään hankkeissa säästyty hankesuunnitelman tarkennuksilta. Suurimmat ongelmat olivatkin toteutuksen hallinnassa, sillä muutoksia jouduttiin tekemään aikatauluihin ja rahoitukseen.

4.3 ARVIOINTI RAHOITUKSEN VAIKUTUKSESTA

4.3.1 HANKKEIDEN TULOKSET RAHOITUS KOKOLUOKITTAIN

Maaseudun kehittämisohjelman avulla rahoitetut hankkeet vaihtelevat hyvin paljon rahoitustarpeeltaan. Suurimmat hankkeet olivat saaneet toteutukseen rahoitusta yli miljoona euroa, kun taas pienimmät hankkeet vain muutamia tuhansia. Suuri vaihtelu hankkeiden välillä luo mielenkiintoisen mahdollisuuden rahoituksen vaikuttavuuden tarkasteluun. Hankkeet olivat kestoltaan vaihtelevan pituisia, jonka vuoksi on syytä huomioida kesto myös tarkastelussa. Tästä syystä rahoitus on laskettu tässä tarkastelussa hankekuukautta kohti kussakin hankkeessa. Taulukossa 4 on listattu hankkeiden arvosanojen keskiarvoja niin, että hankkeita on ryhmitelty hankekuukautta kohden käytössä olleen rahoituksen mukaan.

Taulukko 4 Hankkeiden arvosanojen keskiarvot rahoitus kokoluokittain.

Hankkeen rahoitus per hanke kuukausi €/kk	Arvosanojen keskiarvo
-4 150	2,6
4 150-7 000	2,1
7 000-9 000	2,6
9 000-12 500	2,8
12 500-	3,2
-8 000 (30 hanketta, joilla pienin rahoitus)	2,3
8 000- (30 hanketta, joilla suurin rahoitus)	3,0

Hankkeen rahoituksen määrällä ei pitäisi olla merkitystä, koska hankkeet on arvioitu sen omien tavoitteiden saavuttamisen perusteella. Hankkeen saamalla rahoituksella näyttäisi kuitenkin olleen merkitystä tulosten kannalta, sillä kuten taulukosta nähtiin, arvosana kohoaa rahoituksen kasvaessa.

4.3.2 RAHOITUKSEN TILASTOLLINEN MERKITSEVYYS

Otoksen kolmenkymmenen pienimmän kuukausikohtaisen rahoituksen hanketta ja kolmenkymmenen isoimman välistä keskilukujen eroa voitiin tilastollisesti testata. Tässä tarkoituksena oli selvittää onko arvosanojen keskiarvojen ero näiden välillä tilastollisesti merkitsevä.

Tilastollinen analyysi suoritettiin R-tilasto-ohjelmalla. Ensin tarkastettiin aineistosta taustaoletukset eli onko molemmat joukot normaalisti jakautuneita, ja onko joukoilla samanlainen varianssi. Koska otosjoukot olivat pieniä vain 30 havaintoa per joukko, tarkastettiin normaalijakautuneisuus Shapiro-Wilk normaalisuustestillä ja varianssivertailu F-testillä. Tulokset on nähtävissä taulukoista 5 ja 6.

Taulukko 5 Hankkeiden rahoitusotosten normaalijakautuneisuus.

		W-testisuure	p-arvo
Hankkeen rahoitus	30 hanketta, joilla pienin rahoitus	0,8792	0,003 **
	30 hanketta, joilla suurin rahoitus	0,9173	0,023 *

Tilastollinen merkitsevyys 0 **** 0,001 *** 0,01 ** 0,05 ~ 0,1 ' 1

Taulukko 6 Hankkeiden rahoitusotosten varianssien yhtäsuuruudesta.

		F-testisuure	p-arvo	vapausaste
Hankkeen rahoitus	Oletetaan varianssien yhtäsuuruus	0,90597	0,792	29
30 hanketta, joilla pienin rahoitus				
30 hanketta, joilla suurin rahoitus				

Tilastollinen merkitsevyys 0 **** 0,001 *** 0,01 ** 0,05 ~ 0,1 ' 1

Shapiro-Wilk testin p-arvot olivat merkitseviä (<0,05), joten otoksien ei voitu olettaa olevan normaalisti jakautuneita. F-testin p-arvo ei ollut merkitsevä, joten varianssien yhtäsuuruusoletus täyttyi. Näiden lähtöoletusten mukaisesti keskilukujen vertailu tehtiin epäparametrisella Mann-

Whitneyn U-testillä, joka tunnetaan myös Wilcoxonin järjestyssummatestinä. Tuon testin tulokset on nähtävillä taulukossa 7.

Taulukko 7 Hankkeiden rahoitusotosten keskilukujen tilastollinen testaus.

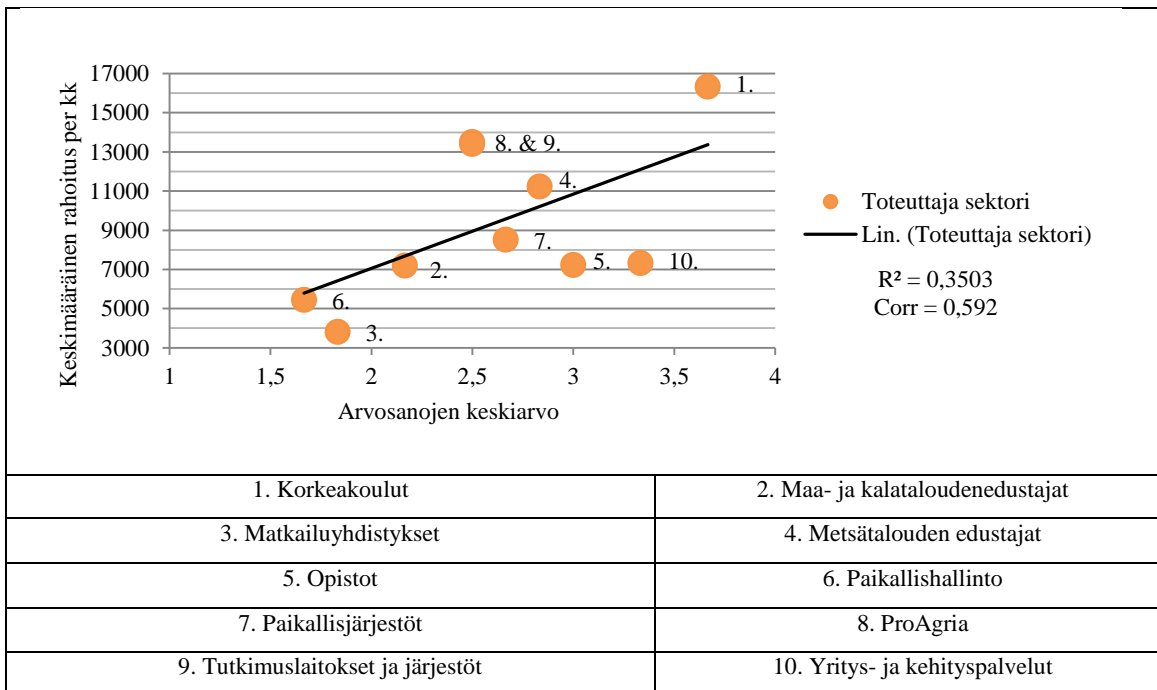
		W-testisuure	p-arvo
Hankkeen rahoitus	Oletetaan keskilukujen yhtäsuuruus	269,5	0,017 *
30 hanketta, joilla pienin rahoitus			
30 hanketta, joilla suurin rahoitus			

Tilastollinen merkitsevyys 0`****`0,001`***`0,01`**`0,05`~`0,1`´1

Hankkeet, joilla kuukausikohtainen rahoitus oli matala ja hankkeet, joilla kuukausikohtainen rahoitus oli korkea, erosivat arvosanoiltaan tilastollisesti merkitsevästi toisistaan. Toisin sanoen hankkeet, joilla oli enemmän rahoitusta hankekuukautta kohti, saavuttavat tavoitteensa paremmin.

4.3.3 YHTEENVETO RAHOITUKSEN VAIKUTUKSESTA

Rahoituksella oli yhteyttä hankkeiden tuloksellisuuteen. Tulosta voidaan pitää hieman yllättävänä, sillä rahoituksella ei pitänyt olla merkitystä hankkeiden onnistumiseen. Rahoituksen määrä korreloi hankkeiden arvosanojen kanssa myös silloin, kun yhteyttä tarkastellaan toteuttaja sektoreittain, kuten kuviosta 6 nähdään.

Kuvio 6 Keskimääräisen rahoituksen ja arvosanan regressio toteuttajasektoreittain.

Vaikuttavuussuhteisiin on vaikeaa tarkastelun perusteella ottaa kantaa. On mahdollista, että sektoreiden väliset erot rahoituksessa johtivat sektoreiden välisiin eroihin keskimääräisissä arvosanoissa. Tämä tarkoittaisi, että aiemmin havaitut erot eri sektoreiden välillä olisivat harhaanjohtavia rahoituksesta johtuvien erojen vuoksi. Toisaalta mikäli toteuttaja sektoreiden välinen ero oli vaikuttava tekijä, väärästi se rahoituksen merkitystä hankkeen tulokselle, koska eri sektorien saama keskimääräinen rahoitus vaihteli samansuuntaisesti. On myös hyvin mahdollista, että kyseessä oli molemmista eroista johtuva yhteisvaikutus, mikä johti eroihin keskimääräisissä arvosanoissa.

Jotta rahoituksen vaikuttavuutta olisi voitu tarkastella tarkemmin, olisi pitänyt sektoreiden välinen vaihtelu sulkea tarkastelusta pois. Oros ei kuitenkaan ollut riittävän suuri rahoituksen merkitysvyyden tarkasteluun sektoreiden sisällä. Huomioitavaa on kuitenkin, että ne toteuttajasektorit, joilla oli vaikeuksien hankkeen hallinnoinnissa ja koordinoinnissa, olivat myös niitä, jotka saivat keskimäärin pienemmän rahoituksen. Ainakin tältä osin rahoitus voisi mahdollisesti vaikuttaa hankkeen tulokseen ja aiheuttaa eroja sektoreiden välille. On myös mahdollista, että laajempi rahoitus antoi hankkeelle enemmän joustoa. Jouston avulla hanketta voitiin muokata toteutusaikana niin, että hankkeessa saavutettiin mahdollisimman hyvät tulokset.

5. JOHTOPÄÄTÖKSET JA YHTEENVETO

Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman 2007–2013 toimenpiteiden 111, 124, 311, 312, 313, 321 ja 331 koulutus- ja elinkeinojen kehittämishankkeet vaikuttavat onnistuneilta. Suurin osa hankkeista kohdistui niin kappale kuin euromääräisesti osaamista tai työllisyyttä ja kasvua parantaviin hankkeisiin sekä erinäisiin selvityksiin. Toteuttajasektoreista näkyvimmin hankkeita toteuttamassa olivat korkeakoulut, yritys- ja kehityspalvelut sekä ProAgria, jotka käyttivät noin puolet hankerahoituksesta.

Hankkeiden tuloksiin voidaan pääsääntöisesti olla tyytyväisiä. Koulutukseen osallistuneet ovat pitäneet koulutuksia laadukkaina, ja kehittämishankkeista saadut tulokset ovat usein olleet myönteisiä. Hankkeilla voi nähdä olevan ainakin lyhytaikaisia myönteisiä vaikutuksia maaseudun kehitykselle. Parhaiten onnistuneille hankkeille yhteistä oli laadukas ja järjestelmällinen toteutus. Positiivisia verkostoitumistuloksia saatiin aikaa, kun laajasti ja rohkeasti maaseudun eri toimijoita aktivoitiin yhteistyöhön.

Onnistuneesta yleisilmeestä huolimatta hankkeille löytyi selvästi yhteisiä ongelmia. Useimmiten hankkeessa koetut ongelmat liittyivät riittävän osallistujamäärän saamiseen. Osallistujien puute oli ongelmallista, koska sen vuoksi osassa hankkeista oli jouduttu peruuttamaan suunniteltuja koulutuksia ja muita tapahtumia. Kovinkaan selkeästi ei ole havaittavissa, miksi mahdollinen osallistujakunta ei ole pitänyt hankkeeseen osallistumista tarpeellisena. Tulokset ja tyytyväisyys koulutuksiin viittaisivat siihen, että mahdolliset osallistujat eivät ole osanneet arvostaa saatavaa hyötyä riittävästi. Esimerkiksi *Sähköinen Maanosaaja*-hankkeessa koulutukseen osallistuneet seitsemän osallistujaa arvioivat, että voisivat maksaa koulutuksesta 50 € per osa-alue tai muutaman satasen, jos hyöty koulutuksesta olisi luokkaa 500 €. Hankkeen kokonaiskustannukset olivat kuitenkin suuruusluokaltaan 134 000 €, mikä tarkoittaa, että eri tahoilla on hyvin erilaiset näkemykset koulutuksen hyödyistä. Toisaalta tämä tarkoittaa myös sitä, että maaseudun kehittämisohjelman hankkeille on tarvetta, sillä niiden syntyminen ilman julkista rahoitusta on hyvin epätodennäköistä. Hankkeen toteuttajille riittää jatkossakin haastetta, miten vakuuttaa osallistujat hankkeen hyödyistä. Usein toteuttajat pitivät hankesuunnitelmassa asetettuja osallistujatavoitteita jälkeenpäin katsottuna liian vaativina, mistä johtuen tavoitteista jäätii. Toisaalta oli myös hankkeita, joissa tavoitteet ylittyivät reilusti. Hankkeen toteutuksen kannalta olisi edunmukaista, jos tavoitteet osallistujamäärissä onnistuttaisiin arvioimaan oikein. Suositeltavaa olisikin tarkempi kartoitus mahdollisista osallistujista hankkeen suunnitteluvaiheessa. Olisi myös hyödyllistä, jos mukana hankkeessa olisi tahoja, joilla on hyvät yhteydet mahdollisiin osallistujiin.

Toinen kohtalaisen yleinen ongelma hankkeissa oli hankkeen järjestelyihin liittyvät ongelmat. Varsinkin hankkeiden alkujärjestelyt veivät ennakoitua enemmän resursseja. Lisäksi osassa hankkeissa ongelmia aiheutti henkilöstön pysyvyys. Nämä ongelmat olivat yleisempiä pienillä hanketoimijoilla. Aikataulujen realistisuus on asia, joka pitää ottaa huomioon hankesuunnittelussa. Hankkeen aloituksen vaikeudet näkyivät usein toteutusten suunniteltua myöhemmässä aloituksessa. Tämä johti vaikeuksiin saavuttaa tavoitteet toteutuksien määrissä.

Hankkeiden loppuraportointi oli varsin kirjavaa ja vaihtelevaa. Osassa hankkeista loppuraportti oli järjestelmällisesti ja tyylikkäästi toteutettu, mikä antoi hyvän kuvan hankkeen toteutustavasta. Loppuraportin tulisi olla muutakin kuin pelkkä listaus toteutetuista toimista, sillä huolimattomasti ja puutteellisesti tehtynä antaa se huonon kuvan hankkeen toteutustavasta. Sen sisällön tulisi ehdottomasti olla riittävä antamaan kuvan toimista, joita hankkeen aikana on toteutettu ja mitä niillä on saavutettu. Pieni osa loppuraporteista sisälsi myös tulosindikaattorien arvioinnin, jonka käyttäminen olisi suositeltavaa useammassa hankkeessa. Se antaa hankkeentoteuttajalle aihetta pohtia ja seurata hankkeen tuloksia. Se helpottaa myös hankkeiden jälkiarviointia. Mahdollisesti hyvin tehtyä loppuraportteja voisi käyttää esimerkkinä uusille hankkeille. On myös syytä huomioida, että hankkeiden joissa tuotettiin tutkimustietoa, tulisi raportoida tuloksista kentälle. Maaseudun kehittämissohjelman tavoitteena oli, että hankkeista hyötyy laaja joukko maaseudun toimijoita. Tästä syystä tutkimustuloksista tulisi tehdä oma raportti tai julkaisu, jossa tuloksia käydään läpi yksityiskohtaisesti. Hankkeiden loppuraportteihin riittää rajatumpi katsaus tutkimustuloksista.

Rahoituksen merkittävyyden vaikutusta hankkeille arvioidessa havaittiin yhteyttä hankkeen onnistumisen ja rahoituksen välillä. Hankkeet, joilla oli reilusti rahoitusta hankekuukautta kohti vaikuttivat onnistuvan paremmin hankkeissaan kuin hankkeet, joilla rahoitusta oli niukemmin hankekuukautta kohti. Mahdollisia syitä tähän voisi löytää hankkeiden toteutustavasta. Yleisesti hankkeen onnistumisen kannalta oli hyvää, mikäli hanketta toteutettiin määrätietoisesti ja ammattimaisesti. Hankkeen toteuttaminen puolivaloilla ei ole kannattavaa. Lähtökohtaisesti rahoituksella ei kuitenkaan pitäisi olla merkitystä hankkeen onnistumiselle, koska rahoitus on mitoitettu kunkin hankkeen omiin tarpeisiin. Näistä syistä johtuen hankkeiden rahoitukseen liittyvän lisäselvityksen tekeminen voisi olla kannattavaa.

Tämän selvityksen perusteella maaseudun kehittämissohjelman ohjelmakaudella 2014–2020 kannattaa huomiota kiinnittää hankkeiden suunnitteluun. Hyvä suunnittelu antaa hyvät edellytykset hankkeen sujuvalle toteuttamiselle. Eriyksen tärkeää olisi jo ennalta suunnitella, miten hankkeissa pyritään löytämään riittävä osallistujamäärä. On myös hyvä tiedostaa, että hankkeen aloitus vaatii aikaa ja muita resursseja. Hyvien toteutusedellytysten takaaminen on tärkeää, sillä arviot menneistä hankkeista viittaavat tuloksien olevan hyviä, kun suunnitellut toteutukset onnistutaan toteuttamaan.

LÄHTEET

- Eerola, Kaisa 2011. *Selvitys koulutushankkeista*. Maaseutuvirasto.
- Euroopan komissio 2008. *Maaseudun kehittämiss politiikka 2007-2013*. Saatavissa: http://ec.europa.eu/agriculture/rurdev/index_fi.htm. Viitattu 13.7.2015
- Grönroos, Matti 2003. *Johdatus tilastotieteeseen: kuvailu, mallit ja päättely*. Finn Lectura.
- Lehto, Marzanna 2013. *Koulutushankkeiden merkitys maaseudun pienelinkeinotoiminnan kehittämiseksi*. Maisterin tutkielma, Helsingin yliopisto.
- MMM 2010. *Suomen maaseudun kehittämiss strategia 2007-2013. Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahaston) tuesta maaseudun kehittämiseen annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1698/2005 mukainen kansallinen strategiasuunnitelma*. Saatavissa: http://www.mmm.fi/attachments/maaseutu/maaseudunkehittamisohjelmat/ohjelmatkaudelle20072013/5us7ImASu/strategia_12112010.pdf Viitattu 10.7.2015
- MMM 2015. *Leader-ryhmät*. Saatavissa: http://www.mmm.fi/fi/index/etusivu/maaseudun_kehittaminen/leader.html. Viitattu 13.7.2015.
- MMM 2015. *Manner-Suomen maaseudun kehittämiss ohjelma 2007-2013. CCI 2007 FI 06 PRO 001. Maa- ja metsätalousministeriön julkaisuja. Hyväksytty 10.8.2007. Muutettu 14.4.2008, 23.1.2009, 18.6.2009, 24.11.2009, 7.6.2010, 28.4.2011, 4.11.2011, 20.2.2012, 5.10.2012, 8.7.2013, 9.1.2014 ja 3.3.2015*. Saatavissa: <https://www.maaseutu.fi/fi/maaseutuohjelma/aiemmat-ohjelmakaudet/Documents/Manner-Suomen%20maaseudun%20kehittämiss ohjelma%202007-2013.pdf>. Viitattu 24.6.2015.
- Neuvoston asetus (EY) N:o 1698/2005. Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahaston) tuesta maaseudun kehittämiseen.
- Neuvoston päätös (EY) 2006/144. Maaseudun kehittämistä koskevista yhteisön strategisista suuntaviivoista (ohjelmakausi 2007–2013).
- Pyysiäinen, Jarkko & Wuori, Olli 2012. *Selvitys elinkeinojen kehittämishankkeiden ja yritysrühmähankkeiden toimivuudesta, tuloksista ja vaikutuksista*. MTT.

